

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 kwietnia 2024 r.

ZP-KNPS.431.7.5.2024.EL

Pani
Agnieszka Koźmińska
Dyrektor
Centrum Usług Społecznych
w Pieszycach

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 4-6 marca 2024 r. na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 190), art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r., poz. 224), art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 323), art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993), art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 246) oraz art. 10 ust. 13 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923) zespół kontrolerów: Ewa Lasota - starszy specjalista, przewodniczący zespołu oraz Agnieszka Toporowska-Karp – starszy specjalista, kontroler z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Centrum Usług Społecznych w Pieszycach z zakresu warunków nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasad ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń, warunków nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zasad i trybu postępowania w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych oraz zasad ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń, warunków nabywania prawa do zasiłków dla opiekunów oraz zasad ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń, oraz warunków nabywania prawa do jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000,00 zł z tytułu urodzenia dziecka, u którego

zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Kontrola realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych obejmowała okres od dnia 1 listopada 2023 r. do dnia 4 marca 2024 r., kontrola realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów obejmowała okres od dnia 1 października 2023 r. do dnia 4 marca 2024 r., kontrola realizacji zadań wynikających z ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów od dnia 14 maja 2014 r. do dnia 4 marca 2024 r., natomiast kontrola realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem” obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia 4 marca 2024 r.

Kontrola realizowana jest zgodnie z zatwierdzonym w dniu 19 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2024 r.

Ustalenia dokonane w trakcie kontroli zostały przedstawione w Projekcie Wystąpienia Pokontrolnego doręczonego Dyrektorowi Centrum Usług Społecznych w Pieszycach w dniu 5.04.2024 r. Do Projektu Wystąpienia Pokontrolnego nie wniesiono zastrzeżeń.

Jednostką kieruje Pani Agnieszka Koźmińska zatrudniona od dnia 1.01.2013 r. na stanowisku Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Od 1.01.2022 r. Dyrektor Centrum Usług Społecznych powołana na ww. stanowisko, Zarządzeniem nr 1/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Pieszycy z dnia 3.01.2022 r. w związku z przekształceniem Ośrodka Pomocy Społecznej w Centrum Usług Społecznych.

(dowód: akta kontroli, str.91)

Burmistrz Miasta i Gminy Pieszycy upoważnił:

1. Panią Agnieszką Koźmińską – Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Pieszycach na podstawie:
 - Zarządzenia nr 97/2014 z dnia 16.05.2014 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o ustalenie i wypłatę zasiłków dla opiekunów oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
 - Zarządzenia nr 2/2017 z dnia 2.01.2017 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
 - Zarządzenia nr 5/2022 z dnia 3.01.2022 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia rodzinne oraz do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach.

- Zarządzenia nr 6/2022 z dnia 3.01.2022 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o ustalenie i wypłatę zasiłków dla opiekunów oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
- Zarządzenia nr 7/2022 z dnia 3.01.2022 r. do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji gospodarczej o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach.
- Zarządzenia nr 8/2022 z dnia 3.01.2022 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.

-
- Zarządzenia nr 3/2017 z dnia 2.01.2017 r. do prowadzenia postępowań w sprawie o nabywanie prawa do świadczenia jednorazowego wynikającego z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z wyłączeniem wydawania decyzji w tych sprawach.
 - Zarządzenia nr 26/2022 z dnia 3.01.2022 r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
 - Zarządzenia nr 25/2022 z dnia 3.01.2022 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
 - Zarządzenia nr 24/2022 z dnia 3.01.2022 r. do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji gospodarczych o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia i przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odebrania od niego oświadczenia majątkowego.

3.

- Zarządzenia nr 23/2022 z dnia 3.01.2022 r. do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji gospodarczych o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do przeprowadzania wywiadów alimentacyjnych w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia i przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej oraz odebrania od niego oświadczenia majątkowego.
- Zarządzenia nr 27/2022 z dnia 3.01.2022 r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń rodzinnych z wyłączeniem wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.

- Zarządzenia nr 82/2017 z dnia 5.04.2017 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o ustalenie i wypłatę zasiłków dla opiekunów oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
- Zarządzenia nr 84/2017 z dnia 5.04.2017 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
- Zarządzenia nr 16/2022 z dnia 3.01.2022 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o ustalenie i wypłatę zasiłków dla opiekunów oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
- Zarządzenia nr 18/2022 z dnia 3.01.2022 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.

- Zarządzenia nr 40/2023 z dnia 1.02.2023 r. do prowadzenia postępowań w sprawach o świadczenia rodzinne oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.
- Zarządzenia nr 41/2023 z dnia 1.02.2023 r. do podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych, do

przekazywania do biur informacji gospodarczej informacji gospodarczych o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych, do prowadzenia postępowań w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz do wydawania decyzji administracyjnych w tych sprawach.

- Zarządzenia nr 42/2023 z dnia 1.02.2023 r. do realizacji zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych.

(dowód: akta kontroli, str.59-90 i 283-286)

W okresie objętym kontrolą realizacją zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” zajmowali się:

1. Pani Agnieszka Koźmińska – Dyrektor Centrum Usług Społecznych – zatrudniona od 1.01.2013 r. do nadal.

[REDACTED]

(dowód: akta kontroli, str. 93)

Wojewoda Dolnośląski ocenia **pozytywnie z nieprawidłowościami** działania Centrum Usług Społecznych w Pieszcach w zakresie przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a także podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych, zasiłków dla opiekunów oraz jednorazowego świadczenia w wysokości 4 000,00 zł, z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Postępowanie kontrolne zostało przeprowadzone na podstawie:

1. Ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 323) - zwanej dalej ustawą o świadczeniach rodzinnych.
2. Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych (Dz. U. 2023 r., poz. 1340).
3. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2021 r., poz. 1481).
4. Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993) – zwanej dalej ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
5. Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1341).
6. Ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 246).
7. Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923).
8. Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie wzoru wniosku o jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu (Dz. U. z 2016 r., poz. 2234).
9. Ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.) – zwanej dalej k.p.a.
10. Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 17).
11. Ustawy z dnia 7 października 1999 r. o języku polskim (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 672 ze zm.)

12. Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm.) - zwanej dalej ustawą o pomocy obywatelom Ukrainy.

Podczas kontroli dokumenty udostępniała i i wyjaśnień udzielała:

1. Pani Agnieszka Koźmińska – Dyrektor CUS w Pieszycach.

Informacje ogólne:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieszycach został utworzony na mocy Uchwały Nr XI/43/90 Miejskiej Rady Narodowej w Pieszycach z dnia 30 kwietnia 1990 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej.

Na mocy Uchwały Nr XXXVII/255/2021 Rady Miejskiej Pieszyc z dnia 24 listopada 2021 r. w sprawie przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieszycach w Centrum Usług Społecznych w Pieszycach, nastąpiło przekształcenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieszycach w Centrum Usług Społecznych w Pieszycach.

W okresie objętym kontrolą Centrum Usług Społecznych wcześniej Ośrodek Pomocy Społecznej w Pieszycach działały w oparciu o:

- Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieszycach przyjęty Uchwałą Nr XXXV/221/2013 Rady Miejskiej w Pieszycach z dnia 27 czerwca 2013 r. ze zmianami.
- Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr 3/2015 r. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieszycach z dnia 2 stycznia 2015 r.
- Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pieszycach Nr 2/2016 z dnia 2 lutego 2016 r.,
- Statut Centrum Usług Społecznych w Pieszycach przyjęty Uchwałą Nr XXXVII/256/2021 Rady Miejskiej w Pieszycach z dnia 24 listopada 2021 r. ze zmianami.
- Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem Nr 1/2022 z dnia 3 stycznia 2022 r. Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Pieszycach,
- Regulamin Organizacyjny wprowadzony Zarządzeniem nr 2/2024 Dyrektora Centrum Usług Społecznych w Pieszycach z dnia 2.01.2024 r.

(dowód: akta kontroli str. 281)

Dyrektor Ośrodka wyjaśnił:

„Centrum Usług Społecznych w Pieszycach informuje osoby ubiegające się o świadczenia o terminach składania wniosków w następujący sposób:

- zamieszczanie informacji w pouczeniu decyzji przyznającej świadczenia,
- zamieszczenie informacji na stronie internetowej Centrum Usług Społecznych w Pieszycach (www.pieszycce.naszcus.pl),
- wywieszenie informacji na tablicy ogłoszeń w siedzibie Centrum Usług Społecznych w Pieszycach,
- informowanie osób poprzez kontakt bezpośredni lub telefoniczny”.

(dowód: akta kontroli, str.99)

Centrum Usług Społecznych w Pieszycach wypłaca świadczenia z funduszu alimentacyjnego, świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekunów oraz jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000, 00 zł, o którym mowa w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” przelewem bankowym na wskazane przez wnioskodawców konta bankowe.

(dowód: akta kontroli, str.95)

Godziny pracy Centrum:

poniedziałek, wtorek, czwartek od 7.30 do 15.30,

środa – od 7.30 do 17.00,

piątek od 7.30 do 14.00

(dowód: akta kontroli, str.97)

Z informacji przekazanej przez Dyrektora CUS w Pieszycach wynika, iż w okresie objętym kontrolą do CUS nie wpływały skargi osób korzystających ze wsparcia na jakość obsługi realizowanych zadań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, zasiłków dla opiekunów oraz świadczeń „Za życiem”.

(dowód: akta kontroli, str.105)

Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej pod pozycją nr 20

1. Realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wypłata świadczeń rodzinnych realizowana jest na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 323). Ustawa daje prawo do korzystania z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami, świadczeń opiekuńczych (zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia

pielęgnacyjnego), jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczeń wypłacanych przez gminy na podstawie art. 22 b ustawy oraz świadczenia rodzicielskiego.

Na okres zasiłkowy 2023/2024 rozpoczynający się od 1.11.2023 r. do Centrum Usług Społecznych w Pieszycach wpłynęło do dnia 4.03.2024 r. 137 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych. Do instytucji właściwej do realizacji zadań w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego przekazano 0 wniosków. Do innych organów według właściwości przekazano 4 wnioski. Zamknięto bez nadania biegu lub bez rozpatrzenia z powodu niewywiązania się z obowiązku uzupełniania danych w ustawowo wyznaczonym terminie 1 wniosek.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli w Centrum Usług Społecznych w Pieszycach wypłacono 681 zasiłków rodzinnych, z czego na dziecko w wieku:

- do ukończenia 5 roku życia – 133,
- powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia – 508,
- powyżej 18 roku życia do ukończenia 21 roku życia – 40,
- powyżej 21 roku życia do ukończenia 24 roku życia – 0.

Ośrodek wypłacił 432 dodatki do zasiłku rodzinnego, z tego z tytułu:

- urodzenia dziecka – 3,
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego – 9,
- samotnego wychowywania dziecka w wysokości określonej w art. 11a ust. 1 pkt 1 ustawy – 35,
- samotnego wychowywania dziecka w wysokości określonej w art. 11a ust. 1 pkt 2 ustawy – 10,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego do 5 roku życia – 8,
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego powyżej 5 roku życia – 81,
- rozpoczęcia roku szkolnego – 0,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 4,
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 134,
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 148.

Ośrodek zrealizował również wypłatę 909 zasiłków pielęgnacyjnych, 205 świadczeń pielęgnacyjnych, 11 specjalnych zasiłków opiekuńczych, 10 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka oraz 29 świadczeń rodzicielskich.

CUS w Pieszcach w okresie objętym kontrolą do dnia 4.03.2024 r. zrealizował wypłatę świadczeń rodzinnych na łączną kwotę 931 961,07 zł.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli świadczenia rodzinne pobierało 270 rodzin. Do zasiłku rodzinnego uprawnionych było 76 rodzin, w tym:

- na 1 dziecko – 18 rodzin,
- na 2 dzieci – 33 rodziny,
- na 3 dzieci – 15 rodzin,
- na 4 i więcej dzieci – 10 rodzin.

W okresie objętym kontrolą do dnia kontroli w Centrum Usług Społecznych w Pieszcach wydano 123 decyzje administracyjne w sprawach świadczeń rodzinnych w tym 7 decyzji odmowych. Od treści wydanych decyzji jeden z wnioskodawców wniósł odwołanie do organu II instancji.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji dotyczących świadczeń pielęgnacyjnych, zasiłków pielęgnacyjnych, świadczeń rodzicielskich, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami o następujących numerach:

- 1. R.C.** - CUS.SR.R.2017.84.58.2024 z dnia 19.02.2024 r.
- 2. K.I.** - CUS.ŚR.R.4333.86.57.2024 z dnia 16.02.2024 r.
- 3. M.F.** - CUS.ŚR.ŚP.2485.10.417.2023 z dnia 28.12.2023 r.,
- CUS.ŚR.P.2485.53.416.2023 z dnia 28.12.2023 r.
- 4. W.K.** - CUS.ŚR.R.145.90.415.2023 z dnia 29.12.2023 r.
- CUS.ŚR.R.145.90.421.2023 z dnia 29.12.2023 r.
- 5. M.W.** - CUS.ŚR.R.2250.102.195.2023 z dnia 28.08.2023 r.
- 6. M.K.** - CUS.ŚR.ŚP.1372.58.292.2023 z dnia 11.10.2023 r.
- CUS.ŚR.ŚP.1372.58.389.2023 z dnia 27.12.2023 r.
- 7. A.B.** - CUS.ŚR.R.2286.181.141.2023 z dnia 28.12.2023 r.
- 8. W.K.** - CUS.ŚR.ŚR.3047.7.26.2024 z dnia 26.01.2024 r.
- 9. B.N.** - CUS.ŚR.R.1507.75.224.2023 z dnia 13.09.2023 r.
- 10. M.Ż.** - CUS.ŚR.ŚR.2493.6.25.2024 z dnia 26.01.2024 r.

- 11.J.K.** – CUS.ŚR.R.2701.113.287.2023 z dnia 10.10.2023 r.
- 12.P.D.** – CUS.ŚR.R.2079.82.34.2024 z dnia 6.02.2024 r.
- 13.K.M.** – CUS.ŚR.SZO.2037.3.316.2023 z dnia 27.10.2023 r.
- 14.E.U.** – CUS.ŚR.R.1185.101.212.2023 z dnia 9.07.2023 r.
- 15.E.W.** – CUS.ŚR.R.1878.105.258.2023 z dnia 21.09.2023 r.
- 16.A.R.** - CUS.ŚR.4319.8.36.2024 z dnia 6.02.2024 r.,
CUS.ŚR.R.4319.85.53.2024 z dnia 12.02.2024 r.,
CUS.ŚR.R.4319.85.54.2024 z dnia 12.02.2024 r.
- 17.S.N.** - CUS.ŚR.R.913.73.346.2023 z dnia 4.12.2023 r.,
CUS.ŚR.R.913.73.345.2023 z dnia 4.12.2023 r.
- 18.A.J.** - CUS.ŚR.R.1612.41.295.2023 z dnia 13.10.2023 r. ze zm.
- 19.P.B.** - CUS.ŚR.R.1469.8.284.2023 z dnia 10.10.2023 r.
- 20.A.K.** - CUS.ŚR.P.189.92.359.2023 z dnia 13.12.2023 r.,
CUS.ŚR.R.189.60.323.2023 z dnia 31.10.2023r.,
CUS.ŚR.R.189.60.358.2023 z dnia 12.12.2023 r.
- 21.W.T.** - CUS.ŚR.P.1990.195.342.2023 z dnia 29.11.2023 r.
- 22.B.T.** - CUS.ŚR.R.11395.97.2023 z dnia 10.10.2023 r.
- 23.J.I.** - CUS.ŚR.R.113.37.302.2023 z dnia 24.10.2023 r.
- 24.E.S.** - CUS.ŚR.SZO.225.5.320.2023 z dnia 31.10.2023 r.
- 25.A.B.** - CUS.ŚR.R.1803.144.311.2023 z dnia 26.10.2023 r.

W trakcie kontroli ocenie poddano dokumentację dotyczącą przyznania:

- 42 zasiłków rodzinnych oraz 74 dodatków do zasiłku rodzinnego, w tym z tytułu:
 - urodzenia dziecka – 2,
 - opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego –23,
 - samotnego wychowywania dziecka – 4,
 - wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 14,
 - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego –9,
 - rozpoczęcia roku szkolnego – 31,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 11,
 - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania w związku zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły – 1,

- 3 zasiłków pielęgnacyjnych,
- 2 świadczeń pielęgnacyjnych,
- 5 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka,
- 2 specjalnych zasiłków opiekuńczych,
- 2 świadczeń rodzicielskich.

W CUS w Pieszcach w skontrolowanych decyzjach wysokość kwot przyznanych świadczeń była zgodna z kwotami zasiłków wraz z dodatkami określonymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2021 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (za wyjątkiem sprawy nr 20 A.K.). Decyzje administracyjne wydawane były terminowo. Decyzje doręczane były zgodnie z art. 39 i art. 46 k.p.a.

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczeń był wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz z kompletem dokumentów. Na składanych wnioskach widniała data wpływu do Ośrodka. Do wniosków dołączone były dokumenty potwierdzające dane osób ubiegających się o świadczenia rodzinne oraz dane członków ich rodzin. Ponadto dokumentacja zawierała akty zgonu, orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności, zaświadczenia szkoły/oświadczenia strony o uczęszczaniu dziecka do szkoły – w przypadku gdy dziecko ukończyło 18 rok życia, prawomocne wyroki sądu rodzinnego orzekające rozwód.

CUS w Pieszcach samodzielnie uzyskiwał lub weryfikował informacje o rodzinie, korzystając z Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego. W ramach udostępnionych usług korzystano z:

- Platformy Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUZ ZUS), która udostępnia dane o okresach ubezpieczeniowych i należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne za dany okres,
- Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMON), pozwalającego sprawdzić czy dana osoba posiada orzeczenie o niepełnosprawności,
- CEIDG, który pozwala zweryfikować dane o prowadzeniu lub zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej,
- CBB (Centralna Baza Beneficjentów), która pozwala sprawdzić czy dana osoba składająca wniosek nie figuruje w innej jednostce realizującej świadczenia rodzinne,

- Ministerstwa Finansów (e-Podatki), który umożliwia weryfikację informacji o dochodach podatnika,
- przesyłanego drogą elektroniczną za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny systemu informacji oświatowej.

Postępowanie w zakresie przyznawania świadczeń prowadzone było terminowo.

W sytuacji, gdy na dzieci zasądzone były świadczenia alimentacyjne i osoba uprawniona nie otrzymała alimentów albo otrzymała je w wysokości niższej od ustalonej w wyroku sądu lub ugodzie sądowej do wniosku załączone były zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o całkowitej lub częściowej bezskuteczności egzekucji alimentów, a także o wysokości wyegzekwowanych alimentów.

W celu określenia dochodu strona składała oświadczenie o wysokości uzyskanego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy innego dochodu niepodlegającego opodatkowaniu.

Osoba ubiegająca się o przyznanie dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania do wniosku dołączała odpowiednie zaświadczenie/oświadczenie o uczęszczaniu do szkoły poza miejscem zamieszkania.

Przy wnioskach o ustalenie prawa do dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka znajdowały się akty zgonu drugiego z rodziców dziecka.

W aktach dotyczących ustalania prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka znajdowały się dodatkowo stosowne zaświadczenia lekarza/położnej potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną.

Oświadczenia stron składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie został zobowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Centrum Usług Społecznych w Pieszcach w okresie objętym kontrolą nie zwracało się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o podanie informacji w sprawie ustalenia niezbędnego okresu ubezpieczenia, o którym mowa w art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych za osoby, które pobierają specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, gdyż nie było osób, które należałoby zweryfikować, ponieważ zostały wcześniej zweryfikowane.

(dowód, akta kontroli, str.107)

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W skontrolowanych sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych, organ nie weryfikował danych wszystkich członków rodziny w rejestrze PESEL. Postępowanie kontrolne wykazało, w odniesieniu do decyzji ustalających prawo do świadczeń rodzinnych (przykładowo sprawa nr 1 (M.F.), nr 8 (M.W.), nr 12 (P.B.), nr 18 (A.J.), nr 15 (E.W.), nr 17 (S.N.), nr 14 (E.U.), nr 13 (K.M.) Organ nie weryfikował wszystkich członków rodziny w rejestrze PESEL. Zgodnie z art. 77 k.p.a. fakty znane organowi z urzędu nie wymagają zbierania dodatkowych dowodów. Jednak przepis szczególny, którym jest art. 23b ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wprowadza w omawianym zakresie dodatkowe wymogi.

Zgodnie z jego treścią organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczeń rodzinnych są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio: informacji o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558, 1700 i 1812), obejmującej następujące dane: a) datę i rodzaj wydanego orzeczenia, b) wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, c) datę powstania niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, d) datę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, e) okres, na jaki zostało wydane orzeczenie, w związku z tym weryfikacja osób za pomocą internetowego portalu informacyjno-usługowego /empatia/ ma charakter obligatoryjny.

Jednocześnie należy wskazać, iż weryfikacja osoby w rejestrze PESEL nie musi być potwierdzona wydrukiem. W aktach sprawy, zgodnie z zasadą pisemności zawartą w art. 14 k.p.a. można dokonać adnotacji o przeprowadzonej weryfikacji. Natomiast wskazanie osoby oraz daty przeprowadzonego sprawdzenia pozwala zapewnić zgodność

dokumentów elektronicznych z dokumentami papierowymi oraz stwierdzić, iż czynności dokonano w trakcie prowadzonego postępowania, a nie, np. po jego zakończeniu.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ weryfikuje dane członków rodziny w systemie Emp@tia. Funkcja PESEL jest weryfikowana u osoby składającej wniosek i członków rodziny w przypadku samotnego wychowywania dziecka. Organ uznał, że weryfikacja PESEL dokonana przy innym wniosku jest wystarczająca. Co do zasady zawsze weryfikujemy osoby dorosłe ponieważ tam mogą wystąpić zmiany mające wpływ na wypłacane świadczenia”.

(dowód akta kontroli str.131)

2. W sprawach nr 3 (M.F.) i nr 4 (W.K.) dotyczących świadczenia pielęgnacyjnego oraz zasiłku rodzinnego wraz dodatkami, w podstawie prawnej decyzji, przywoływano nieaktualny publikator tekstu jednolitego ustaw.

Art. 107 § 1 k.p.a. w sposób jasny i precyzyjny wskazuje, jakie składniki winna zawierać decyzja. Wśród nich znajduje się podstawa prawna decyzji administracyjnej, która musi być powołana dokładnie, tj. ze wskazaniem mających zastosowanie w danej sprawie przepisów zarówno prawa formalnego i materialnego wraz z powołaniem źródeł jego publikacji. Organ administracji publicznej powinien także podać miejsce publikacji tekstu pierwotnego lub jednolitego tekstu aktu oraz wskazać dane dotyczące ostatniej nowelizacji aktu.

Dyrektor CUS w Pieszcach w sprawie nr 3 (M.F.) wyjaśnił:

„Organ w decyzji dot. przyznania świadczenia pielęgnacyjnego Pani M.F. z dnia 28.12.2023 r. omyłkowo wpisał nieaktualny nr dziennika ustaw dotyczącego ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz kodeksu postępowania administracyjnego (błąd przy wprowadzaniu treści podstawy prawnej do szablonu wydruku). Błąd ten został poprawiony w systemie”.

(dowód akta kontroli str.127)

Dyrektor CUS w Pieszcach w sprawie nr 4 (W.K.) wyjaśnił:

„W decyzji przyznającej prawo do zasiłku rodzinnego z dodatkami dla Pani W.K. organ nie zaktualizował dziennika ustaw dotyczący świadczeń rodzinnych i kodeksu postępowania administracyjnego. Zostało to przeoczone”.

(dowód akta kontroli str.153)

3. We wszystkich skontrolowanych sprawach Organ w decyzjach dotyczących przyznania prawa do świadczeń rodzinnych nie sporządza uzasadnienia prawnego, a uzasadnienia faktyczne przedmiotowych decyzji są bardzo lakoniczne i nie zawierają istotnych dla sprawy okoliczności. W uzasadnieniu nie wskazywano faktów, które Organ uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Art. 107 § 1 k.p.a. w sposób jasny i precyzyjny wskazuje, jakie składniki winna zawierać decyzja. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. w decyzji musi być zawarte uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie faktyczne decyzji zawiera w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa (art. 107 § 3 k.p.a.) W uzasadnieniu decyzji winny być przywoływane dane, tak aby były one zgodne z załączoną do akt sprawy dokumentacją. Motywy rozstrzygnięcia muszą być tak ujęte, aby Strona zainteresowana mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się Organ przy jej wydaniu. Takie uzasadnienie daje również rękojmię, iż Organ dołożył należytej staranności przy podejmowaniu rozstrzygnięcia (Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 stycznia 2022 r., II S/Po 468/21). Uzasadnienie decyzji winno być sporządzone w taki sposób, by możliwym było poznanie toku rozumowania organu i kontrola prawidłowości rozstrzygnięcia. *„Uzasadnienie faktyczne i prawne jest istotnym elementem decyzji, bowiem przedstawia tok procesu myślowego organu, który doprowadził do wydanego rozstrzygnięcia. Ponadto, odpowiednie przedstawienie procesu rozumowania organu w zakresie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia stanowi jedną z gwarancji realizacji zasady przekonywania wynikającej z art. 11 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji jest zobowiązany do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy, aby w miarę możliwości doprowadzić do wykonania decyzji bez stosowania środków przymusu. Stanowi także jedną z gwarancji realizacji zasady pogłębiania zaufania wynikającej z art. 8 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Uzasadnienie decyzji winno też spełniać rolę edukacyjną w stosunku do adresatów decyzji oraz innych podmiotów, a także powinno umożliwiać kontrolę zasadności decyzji, w tym również przez sąd, który nie zastępuje organu*

w podaniu motywów uzasadnienia decyzji o oznaczonej treści. Prawidłowo zredagowane uzasadnienie wymaga zatem logicznego i czytelnego przedstawienia przez organ swojego stanowiska, co umożliwia jego kontrolę nie tylko przez stronę będącą adresatem wydanego rozstrzygnięcia, lecz również przez sąd” (wyrok WSA w Gliwicach z 11 stycznia 2022 r. IIISA/GI/1062/21).

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W decyzjach przyznających prawo do świadczeń rodzinnych organ ograniczył się do stwierdzenia, że osoby ubiegające się o świadczenia spełniają kryteria określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Organ traktował to jako uzasadnienie”.

(dowód: akta kontroli str.287)

W przypadku, gdy Organ wydając decyzję uwzględnia żądanie strony jest zobowiązany w podstawie prawnej decyzji przytoczyć art. 107 § 4 k.p.a., zgodnie z którym można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony.

4. W sprawie nr 22 (B.T.) organ błędnie ustalił miesięczny dochód rodziny na jednego członka rodziny doliczając do dochodu kwotę 949,40 zł. Z akt sprawy wynika, iż ww. kwota to kwota otrzymanego za grudzień 2022 r. zasiłku dla bezrobotnych.

Organ decyzją [REDAKTURA] r. przyznał Stronie prawo do zasiłku rodzinnego na dziecko [REDAKTURA] miesięcznie na okres od 1.11.2023 r. do 31.10.2024 r., zasiłku rodzinnego na dziecko A [REDAKTURA] miesięcznie na okres od 1.11.2023 r. do 31.10.2024 r., dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w wysokości 100,00 zł jednorazowo na dziecko [REDAKTURA] dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego w wysokości 100,00 zł jednorazowo na dziecko [REDAKTURA] oraz dodatek do zasiłku rodzinnego na pokrycie wydatków związanych z dojazdem do miejscowości, w której znajduje się szkoła w kwocie 69,00 zł miesięcznie na dziecko [REDAKTURA] na okres od 1.11.2023 r. do 30.06.2024 r. oraz na okres od 1.09.2024 r. do 31.10.2024 r.

Organ ustalił dochód miesięczny rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie w wysokości 483,13 zł, co nie było prawidłowe. Organ do dochodu rodziny doliczył kwotę 949,40 zł z tytułu zasiłku dla bezrobotnych za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiło uzyskanie dochodu, tj. grudzień 2022 r. wypłacony w styczniu 2023 r. W świetle zgromadzonych w sprawie dokumentów w ww. sprawie nastąpiło uzyskanie dochodu przez Panią B.T. w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, więc zgodnie

z art. 5 ust. 4a ustawy o świadczeniach rodzinnych w przypadku uzyskania dochodu przez członka rodziny, osobę uczącą się lub dziecko pozostające pod opieką opiekuna prawnego w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, ustalając dochód członka rodziny, osoby uczącej się lub dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, osiągnięty w tym roku dochód dzieli się przez liczbę miesięcy, w których dochód ten był uzyskiwany, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w okresie, na który ustalane lub weryfikowane jest prawo do świadczeń rodzinnych, zatem prawidłowo wyliczony miesięczny dochód rodziny na jednego jej członka winien wynieść 207,25 zł.

Dyrektor CUS w Pieszycach wyjaśnił:

„Organ błędnie wyliczył dochód Pani B.T., ponieważ do wniosku wprowadzono kwotę 949,40 zł zamiast 243,50 zł przy dochodzie uzyskanym i nie podzielił tej kwoty przez dwa miesiące. Wyliczony dochód nie miał wpływu na uprawnienia do świadczeń rodzinnych”.

(dowód akta kontroli str.175-234)

5. Analogicznie w sprawie nr 13 (B.N.) Organ ustalając prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami błędnie ustalił miesięczny dochód rodziny na jednego członka rodziny, doliczając do dochodu rodziny kwotę 1 300,00 zł tytułem zwrotu z niewykorzystanej ulgi na dzieci, zamiast kwoty 1 138,61 zł wykazanej na weryfikacji z Ministerstwa Finansów za 2022 r. rozliczanej na zasadach ogólnych.

Zgodnie z art. 3 pkt 1 lit. c ustawy o świadczeniach rodzinnych ilekroć w ustawie jest mowa o dochodzie - oznacza to inne dochody niepodlegające opodatkowaniu na podstawie przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych: m. in. kwoty otrzymane na podstawie art. 27 f ust. 8-10 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych; tj. zwrot z niewykorzystanej ulgi na dzieci.

Dyrektor CUS w Pieszycach wyjaśnił;

„Organ błędnie wyliczył dochód rodziny Pani B.N., ponieważ do wniosku wprowadzono 1 300,00 zł zamiast 1 138,61 zł. Wyliczony dochód nie miał wpływu na uprawnienia do świadczeń rodzinnych”.

(dowód akta kontroli str.167-174)

W sprawie nr 23 (J.I.) zakończonej decyzją znak [REDAKTED] [REDAKTED] r. Organ przyznał wnioskodawcy prawo do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami nie ustalając poprawnie składu rodziny. We wniosku Strona oświadczyła, iż

jej rodzina składa się z czterech osób: wnioskodawcy, małżonka wnioskodawcy oraz dwóch niepełnoletnich dzieci. Jednakże z akt sprawy wynika, iż wnioskodawca pobiera ustalone decyzją znak [REDAKTED]

W związku z powyższym zgodnie z art. 3 pkt 16 ustawy o świadczeniach rodzinnych osoba ta powinna być wliczona w skład rodziny.

Zgodnie z ww. artykułem ilekroć w ustawie jest mowa o rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1297 oraz z 2023 r. poz. 1429); do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Poprzez błędne ustalenie składu rodziny, organ błędnie ustalił dochód rodziny.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ww. ustawy zasiłek rodzinny przysługuje osobom, o których mowa w art. 4 ust. 2, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Natomiast w myśl art. 3 pkt 2 ww. ustawy ilekroć w ustawie jest mowa o dochodzie rodziny - oznacza to sumę dochodów członków rodziny.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„We wniosku o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego to wnioskodawca wskazuje, jaki jest skład jego rodziny. Przy rozpatrywaniu wniosku organ błędnie zweryfikował (...) skład rodziny”.

(dowód akta kontroli str.235-258)

Ponadto Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„We wniosku o ustalenie prawa do zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego Pani J.I organ błędnie zweryfikował skład rodziny. Podczas kontroli wezwano klientkę do uzupełnienia wniosku o dane [REDAKTOWANO] weryfikacji w systemie emp@tia uzyskano dochody oraz składkę zdrowotną. Po ponownym przeliczeniu dochodu rodziny za 2022 r. rodzina nadal kwalifikuje się do pobierania świadczeń rodzinnych ”.

(dowód akta kontroli str.297)

7. W sprawie nr 18 (A.J.) zakończonej decyzją znak [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] dotyczącej ustalenia prawa do zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami. Organ przyznał prawo do świadczeń bez kompletu dokumentów. W aktach sprawy brak dokumentów potwierdzających - kwotę dochodu utraconego z tytułu otrzymanego w 2022 r. zasiłku dla bezrobotnych przez Panią A.J. oraz dokumentu potwierdzającego wysokość dochodu uzyskanego przez członka rodziny Panią K.J. z tytułu [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.

Należy zauważyć, iż dochody wykazane w rejestrze Ministerstwa Finansów, nie są wystarczające w sytuacji wystąpienia uzyskania dochodów w roku bazowym poprzedzającym okres zasiłkowy. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 6 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jaki mają być zawarte we wniosku i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych w sposób szczegółowy reguluje jakie dokumenty strona powinna przedłożyć w sytuacji uzyskania dochodów.

Zgodnie z art. 24a ust. 2 ustawy o świadczeniach rodzinnych w przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenia przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Natomiast zgodnie z art. 23 ust. 4d ww. ustawy w przypadku utraty dochodu lub uzyskania dochodu do wniosku o świadczenia rodzinne należy dołączyć dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość

W myśl § 5 pkt 4 lit. f ww. rozporządzenia, ustalając prawo do zasiłku rodzinnego, poza odpowiednimi informacjami i dokumentami wskazanymi w § 2–4 uwzględnia się również: dokument stwierdzający wysokość dochodu rodziny, w tym odpowiednio: oświadczenie lub inny dokument określający datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny oraz liczbę miesięcy,

w których dochód był uzyskiwany – w przypadku uzyskania dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.

Natomiast zgodnie z § 5 pkt 4 lit. e ww. rozporządzenia, ustalając prawo do zasiłku rodzinnego, poza odpowiednimi informacjami i dokumentami wskazanymi w § 2–4 uwzględnia się również dokument stwierdzający wysokość dochodu rodziny w tym odpowiednio: oświadczenie lub inny dokument określający datę utraty dochodu oraz wysokość i rodzaj utraconego dochodu.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W dokumentach Pani A.J. jest oświadczenie klientki złożone pod odpowiedzialnością karną, że [REDAKTOWANE] uzyskała dochód w 2022 r. Kwota została wyliczona na podstawie systemu Emp@tia. Dochód utracony Pani A.J. również został wyliczony z pozyskanych danych z ePodatki ”.

(dowód akta kontroli str.135)

8. W sprawie nr 20 (A.K.) Organ decyzją znak [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] nieprawidłowo zmienił decyzję znak [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] w części dotyczącej dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania w związku z uzyskaniem nowego orzeczenia o niepełnosprawności przez dziecko i przyznał Stronie dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka w kwocie 80,00 zł na okres od 1.11.2023 r. do 30.11.2023 r.

Zgodnie z art. 11a ust. 3 ustawy o świadczeniach rodzinnych dodatek przysługuje w wysokości 193,00 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej jednak niż 386,00 zł na wszystkie dzieci. Natomiast w myśl art. 11a ust. 4 ww. ustawy w przypadku dziecka legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności kwotę dodatku zwiększa się o 80,00 zł na dziecko, nie więcej jednak niż o 160,00 zł na wszystkie dzieci.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ decyzją z dnia 12.12.2023 r. zmienił kwotę wysokości dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka w związku z uzyskaniem orzeczenia przez syna. Kwota przyznanego dodatku tj. 80 zł stanowi różnicę w kwocie wypłaconej 193 zł, z należnej 273 zł. W uzasadnieniu decyzji w akapicie 4 uzasadnił dlaczego przyznano dodatek w wysokości 80 zł”.

(dowód: akta kontroli, str.259)

2. Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Wypłata świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa realizowana jest na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 167 ze zm.) oraz ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 323). Ustawa daje prawo do korzystania z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego, świadczeń opiekuńczych (zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego oraz świadczenia pielęgnacyjnego), jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka, świadczeń wypłacanych przez gminy na podstawie art. 22 b ustawy oraz świadczenia rodzicielskiego.

W okresie zasiłkowym 2023/2024 do dnia kontroli CUS w Pieszcach realizował świadczenia rodzinne dla 2 rodzin na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W okresie objętym kontrolą do dnia 4.03.2024 r., Ośrodek wydał 4 decyzje administracyjne w sprawach świadczeń rodzinnych, w tym żadnej decyzji odmownej. Od treści wydanych decyzji nie złożono odwołania do organu II instancji.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji dotyczących zasiłków pielęgnacyjnych o następujących numerach:

- 1. L.V.** - CUS.ŚR.P.3351.246.220.220 z dnia 31.08.2022 r.
- CUS.ŚR.P.3351.200.142.2023 z dnia 4.08.2024 r.

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczenia był wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz z kompletem dokumentów. Na złożonym wniosku widniała data wpływu do Ośrodka. Do wniosku dołączone były dokumenty potwierdzające dane osoby ubiegającej się o świadczenie rodzinne oraz dane członków jej rodziny. Ponadto dokumentacja zawierała zaświadczenie o nadaniu nr Pesel dla obywatela Ukrainy i datę przekroczenia granicy.

CUS w Pieszcach samodzielnie uzyskiwał/weryfikował informacje o rodzinie, korzystając z Centralnego Systemu Informatycznego Zabezpieczenia Społecznego. W ramach udostępnionych usług korzystano z:

- Systemu Rejestrów Państwowych (PESEL), który pozwala weryfikować występowanie osoby w rejestrze PESEL i sprawdzenie poprawności posiadanych danych,
- Platformy Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (PUZ ZUS), która udostępnia dane o okresach ubezpieczeniowych i należnych składkach na ubezpieczenie zdrowotne za dany okres,
- CBB (Centralna Baza Beneficjentów), która pozwala sprawdzić czy dana osoba składająca wniosek nie figuruje w innej jednostce realizującej świadczenia rodzinne,

Postępowanie w zakresie przyznawania świadczenia prowadzone było terminowo. Termin jego wypłaty był zgodny z art. 26 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W skontrolowanej sprawie Organ w decyzjach dotyczących przyznania prawa do świadczeń rodzinnych dla osób ze statusem UKR nie sporządza uzasadnienia prawnego, a uzasadnienia faktyczne przedmiotowych decyzji są bardzo lakoniczne i nie zawierają istotnych dla sprawy okoliczności. W uzasadnieniu nie wskazywano faktów, które Organ uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Art. 107 § 1 k.p.a. w sposób jasny i precyzyjny wskazuje, jakie składniki winna zawierać decyzja. Zgodnie z art. 107 § 1 pkt k.p.a. w decyzji musi być zawarte uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie faktyczne decyzji zawiera w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa (art. 107 § 3 k.p.a.). W uzasadnieniu decyzji winny być przywoływane dane, tak aby były one zgodne z załączoną do akt sprawy dokumentacją. Motywy rozstrzygnięcia muszą być tak ujęte, aby Strona zainteresowana mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się Organ przy jej wydaniu. Takie uzasadnienie daje również rękojmię, iż Organ dołożył należytej staranności przy podejmowaniu rozstrzygnięcia (Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 stycznia 2022 r., II S/Po 468/21). Uzasadnienie decyzji winno być sporządzone w taki sposób, by możliwym było poznanie toku rozumowania organu i kontrola prawidłowości rozstrzygnięcia. *„Uzasadnienie faktyczne i prawne jest istotnym elementem decyzji,*

bowiem przedstawia tok procesu myślowego organu, który doprowadził do wydanego rozstrzygnięcia. Ponadto, odpowiednie przedstawienie procesu rozumowania organu w zakresie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia stanowi jedną z gwarancji realizacji zasady przekonywania wynikającej z art. 11 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji jest zobowiązany do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy, aby w miarę możliwości doprowadzić do wykonania decyzji bez stosowania środków przymusu. Stanowi także jedną z gwarancji realizacji zasady pogłębiania zaufania wynikającej z art. 8 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Uzasadnienie decyzji winno też spełniać rolę edukacyjną w stosunku do adresatów decyzji oraz innych podmiotów, a także powinno umożliwiać kontrolę zasadności decyzji, w tym również przez sąd, który nie zastępuje organu w podaniu motywów uzasadnienia decyzji o oznaczonej treści. Prawidłowo zredagowane uzasadnienie wymaga zatem logicznego i czytelnego przedstawienia przez organ swojego stanowiska, co umożliwia jego kontrolę nie tylko przez stronę będącą adresatem wydanego rozstrzygnięcia, lecz również przez sąd” (wyrok WSA w Gliwicach z 11 stycznia 2022 r. IIISA/GI/1062/21).

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ w decyzji nr CUS.ŚR.P.3351.2465.220.2022 ograniczył się do stwierdzenia, że osoba ubiegająca się o świadczenia spełnia kryteria określone w ustawie o świadczeniach rodzinnych. Organ traktował to jako uzasadnienie”.

(dowód: akta kontroli str.289)

3. Realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowana jest na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993).

Z uzyskanych informacji wynika, że w okresie świadczeniowym 2023/2024 do dnia kontroli pomoc z funduszu alimentacyjnego przyznano 61 osobom uprawnionym. Wsparciem w tej formie objęto 40 rodzin.

W okresie świadczeniowym 2023/2024 do dnia kontroli wypłacono 307 świadczeń na łączną kwotę 112 422,89 zł, z tego na osobę uprawnioną:

- w wieku 0 – 17 lat – 274 świadczenia,
- w wieku 18 – 24 lat – 22 świadczenia
- 25 lat i więcej – 11 świadczeń.

W okresie objętym kontrolą, do dnia kontroli Ośrodek wydał 49 decyzji administracyjnych w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego, w tym żadnej decyzji odmownej. Żadna ze stron nie wniosła odwołania do organu II instancji.

W trakcie kontroli ocenie poddano dokumentację w sprawie 17 świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Prawo do świadczeń rozstrzygnięte zostało 7 decyzjami administracyjnymi dla 5 wnioskodawców.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji:

1.E.H. – CUS.FA.132.16.25.2023 z dnia 30.08.2023 r.,

CUS.FA.132.16.24.2023 z dnia 30.08.2023 r.

2.M.T. – CUS.FA.283.51.62.2023 z dnia 8.11.2023 r.

3.S.K. – CUS.FA.272.24.19.2023 z dnia 28.08.2023 r.

4.K.K. – CUS.FA.229.20.30.2023 z dnia 8.09.2023 r.

5.E.B. – CUS.FA.275.3.21.2023 z dnia 6.09.2023 r.

6.A.J. – CUS.FA.142.18.60.2023 z dnia 13.10.2023 r.

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczeń jest wniosek o ustalenie prawa do pomocy wraz kompletem dokumentów. Na składanych w Ośrodku wnioskach widniał stempel opatrzony datą wpływu. Wnioski wypełnione były w sposób prawidłowy i zawierały niezbędne dokumenty, w tym poświadczające wysokość dochodu rodziny, stwierdzające wiek osoby uprawnionej, zaświadczenia organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne stwierdzające bezskuteczność egzekucji, orzeczenia sądu zasądzającego alimenty, odpisy podlegających wykonaniu orzeczeń sądu zasądzających alimenty na rzecz osób w rodzinie, odpisy protokołów zawierających treść ugody sądowej.

Świadczenia przyznawano w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak nie wyższej niż 500,00 zł. Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do świadczeń prowadzone było terminowo. Prawo do świadczeń ustalano na okres świadczeniowy począwszy

od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej jednak niż od początku okresu świadczeniowego do końca tego okresu. Wypłata świadczeń następowała zgodnie z art. 20 ust. 4-5 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Decyzje administracyjne wydawane były terminowo. Sposób doręczenia decyzji był zgodny z art. 39 i 46 k.p.a. Ponadto w decyzjach w sposób prawidłowy wykazano elementy wyszczególnione w art. 107 § 1 k.p.a. Decyzjom z mocy prawa nadany został rygor natychmiastowej wykonalności.

Oświadczenia stron składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie został zobowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. We wszystkich skontrolowanych sprawach nr 1 E.H., nr 2 M.T., nr 3 S.K., nr 4 K.K., nr 5 E.B., nr 6 A.J. Organ przed wydaniem decyzji dotyczących przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie weryfikuje w systemie Emp@tia – Pesel - członków rodzin wnioskodawców. Zgodnie z art. 77 k.p.a. fakty znane organowi z urzędu nie wymagają zbierania dodatkowych dowodów. Jednak przepis szczególny, którym jest art. 15a ust. 1 pkt 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wprowadza w omawianym zakresie dodatkowe wymogi.

Zgodnie z art. 15a ust. 1 pkt 2 ww. ustawy Organ właściwy wierzyciela ustalający prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio danych, o których mowa w art. 15 ust. 8a pkt 1 lit. a, b, e, g, h, j, ka, kb, m oraz t.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ weryfikuje dane członków rodziny w systemie Emp@tia. Funkcja PESEL jest weryfikowana u osoby składającej wniosek i pełnoletnich członków rodziny. Organ uznał, że weryfikacja PESEL dokonana przy innym wniosku jest wystarczająca. Co do zasady zawsze weryfikujemy osoby dorosłe, ponieważ tam mogą wystąpić zmiany mające wpływ na wypłacane świadczenia ”.

(dowód: akta kontroli str. 133)

2. We wszystkich skontrolowanych sprawach nr 1 E.H., nr 2 M.T., nr 3 S.K., nr 4 K.K., nr 5 E.B., nr 6 A.J. Organ w decyzjach dotyczących przyznania prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie sporządza uzasadnienia prawnego, a uzasadnienia faktyczne przedmiotowych decyzji są bardzo lakoniczne i nie zawierają istotnych dla sprawy okoliczności. W uzasadnieniu nie wskazywano faktów, które Organ uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Art. 107 § 1 k.p.a. w sposób jasny i precyzyjny wskazuje, jakie składniki winna zawierać decyzja. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. w decyzji musi być zawarte uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie faktyczne decyzji zawiera w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa (art. 107 § 3 k.p.a.).

W uzasadnieniu decyzji winny być przywoływane dane, tak aby były one zgodne z załączoną do akt sprawy dokumentacją. Motywy rozstrzygnięcia muszą być tak ujęte, aby Strona zainteresowana mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się Organ przy jej wydaniu. Takie uzasadnienie daje również rękojmię, iż Organ dołożył należytej staranności przy podejmowaniu rozstrzygnięcia (Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 stycznia 2022 r., II S/Po 468/21).

Uzasadnienie decyzji winno być sporządzone w taki sposób, by możliwym było poznanie toku rozumowania organu i kontrola prawidłowości rozstrzygnięcia. *„Uzasadnienie faktyczne i prawne jest istotnym elementem decyzji, bowiem przedstawia tok procesu myślowego organu, który doprowadził do wydanego rozstrzygnięcia. Ponadto, odpowiednie przedstawienie procesu rozumowania organu w zakresie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia stanowi jedną z gwarancji realizacji zasady przekonywania*

wynikającej z art. 11 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji jest zobowiązany do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy, aby w miarę możliwości doprowadzić do wykonania decyzji bez stosowania środków przymusu. Stanowi także jedną z gwarancji realizacji zasady pogłębiania zaufania wynikającej z art. 8 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania. Uzasadnienie decyzji winno też spełniać rolę edukacyjną w stosunku do adresatów decyzji oraz innych podmiotów, a także powinno umożliwiać kontrolę zasadności decyzji, w tym również przez sąd, który nie zastępuje organu w podaniu motywów uzasadnienia decyzji o oznaczonej treści. Prawdłowo zredagowane uzasadnienie wymaga zatem logicznego i czytelnego przedstawienia przez organ swojego stanowiska, co umożliwia jego kontrolę nie tylko przez stronę będącą adresatem wydanego rozstrzygnięcia, lecz również przez sąd” (wyrok WSA w Gliwicach z 11 stycznia 2022 r. IIISA/GI/1062/21).

Dyrektor CUS w Pieszycach wyjaśnił:

„(...) po przeprowadzonym postępowaniu administracyjnym podejmowana jest decyzja administracyjna. W przypadku decyzji odmownych lub przyznanych zgodnie z art. 9 ust. 2a ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj. systemem złotówka za złotówkę decyzja zawiera pełne uzasadnienie prawne i faktyczne. W przypadku decyzji pozytywnych uzasadnienie od decyzji ograniczone jest do stwierdzenia, że osoba ubiegająca się o świadczenia spełnia kryteria określone w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zgodnie z art. 107 § 4 kodeksu postępowania administracyjnego można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony. Decyzja pozytywna przyznająca prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w całości uwzględnia żądania strony i dlatego Organ odstąpił od szczegółowego uzasadnienia decyzji.”

(dowód: akta kontroli str.109)

W przypadku, gdy Organ wydając decyzję uwzględnia żądanie strony jest zobowiązany w podstawie prawnej decyzji przytoczyć art. 107 § 4 k.p.a., zgodnie z którym można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony.

3. W sprawie nr 6 (A.J.) organ przyznał prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na wniosek z dnia 1.09.2023 r. o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

na dwie osoby uprawnione P.J. i K.J. Decyzją znak [REDAKTOWANO]
[REDAKTOWANO] osobom uprawnionym P.J. i K.J. reprezentowanym przez przedstawiciela ustawowego Panią A.J. zostały przyznane świadczenia z funduszu alimentacyjnego na okres od 1.10.2023 r. do 30.09.2024 r.

Z akt sprawy wynika, iż córka Pani A.J. - [REDAKTOWANO] jest osobą pełnoletnią od dnia [REDAKTOWANO]. Do wniosku dołączone było oświadczenie złożone pod rygorem odpowiedzialności karnej, pełnoletniej córki P.J. o treści „upoważniam moją mamę A. J. do występowania za mnie o świadczenie z funduszu alimentacyjnego”.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo.

Natomiast art. 15 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek osoby uprawnionej lub jej przedstawiciela ustawowego.

Wniosek złożony w dniu 1.09.2023 r. o przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na P.J. został nieprawidłowo wypełniony, a w szczególności jego część I. 1 zatytułowana „Dane osoby ubiegającej się o świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zwanego dalej <wnioskodawcą>”.

Nieprawidłowo wypełniony wniosek powoduje konieczność wezwania strony lub jej pełnomocnika do jego poprawienia (ze wskazaniem w jakim zakresie).

Zgodnie z § 7 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 7 lipca 2023 r. w przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku organ właściwy wierzyciela przyjmuje wniosek i wzywa, wraz z pouczeniem, pisemnie wnioskodawcę do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W dniu 1.09.2023 r. Pani P.J. upoważniła swoją mamę – A.J. do występowania za nią o świadczenie z funduszu alimentacyjnego. Zgodnie z art. 33 § 1 k.p.a. pełnomocnikiem strony może być osoba fizyczna posiadająca zdolność do czynności prawnych, a zgodnie

z art. 33 § 4 k.p.a. w sprawach mniejszej wagi organ administracji publicznej może nie żądać pełnomocnictwa, jeśli pełnomocnikiem jest członek najbliższej rodziny lub domownik strony, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu upoważnienia do występowania w imieniu Strony. Matka wyrokiem sądu sygn. Akt III RC 594/08 z dnia 20.04.2009 r. jest uprawniona do otrzymywania do rąk własnych alimentów zasądzonych na córkę. Córka P.J. mimo ukończenia 18 lat nadal występuje w rodzinie, uczy się i jest na utrzymaniu matki. Córka P.J. jest osobą uprawnioną do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a matka ją reprezentuje. Biorąc pod uwagę szczególność świadczenia alimentacyjnego organ uznał złożone upoważnienie za wystarczające”.

(dowód: akta kontroli str.137-152)

4. W sprawie nr 6 (A.J.) Organ decyzją znak [REDAKTOWANO] przyznał prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez kompletu dokumentów. W aktach sprawy brak dokumentów potwierdzających kwotę dochodu utraconego z tytułu otrzymanego w 2022 r. zasiłku dla bezrobotnych przez Panią A.J. oraz dokumentu potwierdzającego wysokość dochodu uzyskanego przez członka rodziny Panią K.J. z tytułu [REDAKTOWANO] tj. w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.

Należy zauważyć, iż dochody wykazane w rejestrze Ministerstwa Finansów, nie są wystarczające w sytuacji wystąpienia uzyskania dochodów w roku bazowym poprzedzającym okres zasiłkowy. Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania oraz zakresu informacji, jaki mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w sposób szczegółowy reguluje jakie dokumenty strona powinna przedłożyć w sytuacji uzyskania i/ lub utraty dochodów.

Zgodnie z § 7 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego z dnia 7 lipca 2023 r. w przypadku złożenia wniosku bez wymaganych dokumentów organ właściwy wierzyciela przyjmuje wniosek i wzywa, wraz z pouczeniem, pisemnie wnioskodawcę do uzupełnienia brakujących dokumentów w terminie nie krótszym niż 14 dni i nie dłuższym niż 30 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

Natomiast zgodnie z art. 15 ust. 4a ww. ustawy w przypadku utraty dochodu lub uzyskania dochodu do wniosku o świadczenia z funduszu alimentacyjnego należy dołączyć dokumenty potwierdzające ich utratę lub uzyskanie oraz ich wysokość

W myśl § 5 pkt 9 ww. rozporządzenia ustalając prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, poza odpowiednimi informacjami i dokumentami wskazanymi w § 2–4 uwzględnia się również dokument w tym oświadczenie określający datę uzyskania dochodu oraz wysokość i rodzaj dochodu uzyskanego przez członka rodziny oraz liczbę miesięcy, w których dochód był uzyskiwany – w przypadku uzyskania dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy.

Natomiast zgodnie z § 5 pkt 8 ww. rozporządzenia, ustalając prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, poza odpowiednimi informacjami i dokumentami wskazanymi w § 2–4 uwzględnia się również dokument, w tym oświadczenie określający datę utraty dochodu oraz wysokość i rodzaj utraconego dochodu.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W dokumentach Pani A.J. jest oświadczenie klientki złożone pod odpowiedzialnością karną, że córka K. uzyskała dochód w 2022 r. Kwota została wyliczona na podstawie systemu Emp@tia. Dochód utracony Pani A.J. również został wyliczony z pozyskanych danych z ePodatki”.

(dowód akta kontroli str.135)

4. Realizacja działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych.

Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych realizowane są na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993).

W okresie świadczeniowym 2023/2024 w Gminie Pieszyce zarejestrowanych było 101 dłużników alimentacyjnych w stosunku, do których CUS w Pieszcach prowadził postępowanie. W 24 przypadkach skierowano do organu właściwego dłużnika wnioski o podjęcie działań, w tym przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. Otrzymano 31 wniosków od organu właściwego wierzyciela o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Przeprowadzono 14 wywiadów oraz odebrano 14 oświadczeń majątkowych. Przekazano komornikowi sądowemu 35 informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz

oświadczenia majątkowego oraz rodzinnego wywiadu środowiskowego. Zobowiązano 2 dłużników do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny lub poszukujący pracy. Poinformowano PUP o potrzebie aktywizacji 2 dłużników alimentacyjnych. Ośrodek nie wystąpił z wnioskami do centralnej ewidencji kierowców z zapytaniem czy dłużnik posiada uprawnienia do kierowania pojazdami. W okresie objętym kontrolą zwrócono się do starosty z 1 wnioskiem o zatrzymanie prawa jazdy oraz z 1 wnioskiem o zwrot zatrzymanego prawa jazdy. Nie przekazano, w ramach podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych żadnych wniosków o ściganie za przestępstwo z art. 209 kodeksu karnego. W powyższym okresie Ośrodek wszczął 1 postępowanie o uznanie dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych oraz wydał 3 decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Do biura informacji gospodarczej przekazano 2 informacje gospodarcze o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

Centrum Usług Społecznych w Pieszcach zgłasza zaległości dłużników alimentacyjnych do niżej wymienionych biur informacji gospodarczej:

1. Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A.
2. ERIF Biuro Informacji Gospodarczej S.A.,
3. Biuro Informacji Gospodarczej InfoMonitor S.A.,
4. Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A.

(dowód: akta kontroli, str.101)

Centrum Usług Społecznych w Pieszcach działając jako organ właściwy dłużnika lub organ właściwy wierzyciela w sprawach o roszczenia alimentacyjne nie korzystał z uprawnienia do wytaczania powództwa wobec innych osób zobowiązanych do alimentacji, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Centrum Usług Społecznych w Pieszcach w okresie objętym kontrolą, tj. od 1.10.2023 r. do 4.03.2024 r. jako organ właściwy wierzyciela lub organ właściwy dłużnika w sprawach o roszczenia alimentacyjne nie korzystał z uprawnienia do wytaczania powództwa wobec innych osób zobowiązanych do alimentacji, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. CUS w Pieszcach każdorazowo przy

przyjmowaniu wniosku o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyjmuje od wnioskodawcy oświadczenie odnośnie osób zobowiązanych do alimentacji względem osoby uprawnionej, innych niż dłużnik alimentacyjny. Z oświadczeń tych wynika, że osoby wskazane przez wierzycieli są to najczęściej osoby w wieku emerytalnym lub o których wnioskodawca nie posiada żadnych informacji o sytuacji ekonomicznej i zawodowej lub są to osoby nieżyjące. Wierzycielom udzielana jest informacja o możliwości wystąpienia do sądu w sprawie roszczeń alimentacyjnych od dziadków osoby uprawnionej, jednak wierzyciele nie chcą korzystać z takiej możliwości ”.

(dowód: akta kontroli, str.103)

W toku czynności kontrolnych dokonano sprawdzenia dokumentacji w sprawie prowadzonego postępowania wobec 8 następujących dłużników alimentacyjnych:

nr 1. J.G., nr 2. P.D., nr 3. A.T., nr 4. A.Z., nr 5. P.K., nr 6. R.G., nr 7. M.S., nr 8. K.B.

Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone jest w przypadku bezskutecznej egzekucji po złożeniu przez wierzyciela do organu właściwego wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, a także w przypadku przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że CUS w Pieszcach informuje dłużników o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu wypłaconych świadczeń oraz o wysokości zobowiązań wobec Skarbu Państwa. Informował również dłużników o przekazaniu do biura informacji gospodarczej, informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy – do ich całkowitego zaspokojenia oraz należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej do ich całkowitego zaspokojenia, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.

W sytuacji, gdy dłużnik nie zamieszkiwał na terenie Gminy, CUS w Pieszcach występował ze stosownym wnioskiem do organu właściwego dłużnika ze względu na miejsce jego zamieszkania z prośbą o podjęcie stosownych działań. Przekazywał również organowi właściwemu dłużnika informację o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń

z funduszu alimentacyjnego oraz informację o wysokości zobowiązań dłużnika wobec Skarbu Państwa.

W sytuacji, gdy dłużnik mieszkał na terenie Gminy, wzywano stronę celem przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego.

Ponadto ustalono, że CUS przekazywał komornikowi sądowemu prowadzącemu postępowanie egzekucyjne decyzję przyznającą osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Dodatkowo, jako organ właściwy wierzyciela występował z wnioskami do komornika sądowego o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, dołączając do wniosku decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz informację o rozpoczęciu realizacji ww. decyzji i terminie wypłat świadczeń w poszczególnych miesiącach określonych w decyzji.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. Centrum Usług Społecznych w Pieszcach do dnia kontroli nie zamieszczało w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji, o których mowa w art. 8a ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1909), w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy pomocy osobom uprawnionym do alimentów, w przypadku gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ nie zamieszcza w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji w zakresie zobowiązań dłużników alimentacyjnych, gdyż nie założył konta użytkownika w systemie KRZ. Ze względu na realizację innych dodatkowych zadań zleconych dla Organu, tj. dodatek węglowy, dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, dodatek elektryczny, refundacja podatku VAT, dodatek osłonowy obowiązek ten został przeoczony. Organ niezwłocznie podejmie działania, aby ten obowiązek zrealizować”

(dowód: akta kontroli, str.113)

2. W skontrolowanych sprawach Organ w przypadku powstania zaległości stanowiących równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych w trybie art. 304 § 2 k.p.k. zawiadamiał organy Policji o możliwości popełnienia przez zobowiązanych przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. z naruszeniem art. 35 k.p.a. (w sprawie nr 2 P.D. decyzja przyznająca

świadczenia została wydana 30.08.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 16.11.2023 r., w sprawie nr 4 A.Z. decyzja przyznająca wydana została 28.08.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 17.11.2023 r., w sprawie nr 5 P.K. decyzja przyznająca została wydana 28.08.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 14.11.2023 r., w sprawie nr 6 R.G. decyzja przyznająca wydana 4.09.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 17.11.2023 r., w sprawie nr 7 M.S. decyzja przyznająca wydana została 8.09.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 16.11.2023 r., w sprawie nr 8 K.B. decyzja przyznająca wydana została 6.09.2023 r., a zawiadomienie organów Policji dopiero 17.11.2023r.).

Zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa. Natomiast w myśl art. 209 § 1 K.K. kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, jeżeli łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy k.p.a. Organy administracji publicznej, zgodnie z zasadą praworządności wyrażoną w art. 6 k.p.a. działają na podstawie przepisów prawa, tym samym zobowiązane są przestrzegać terminów załatwiania spraw określonych w art. 35 k.p.a. Zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu prawa organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki (§ 1), a załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (...) – § 3. Ustawodawca treścią niniejszego zapisu założył możliwość, iż sprawa przedstawiona organowi do załatwienia może okazać się zbyt kompleksowa i zawiła, aby mógł on wydać rozstrzygnięcie w podstawowym terminie 1 miesiąca. W takiej sytuacji organ ma prawo do przedłużenia terminu jej załatwienia do 2 miesięcy od daty wszczęcia postępowania.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W pierwszej kolejności podejmowane są działania wobec dłużników alimentacyjnych, tj. sporządzane są informacje do dłużników alimentacyjnych o przyznanych osobom uprawnionym świadczeniach z funduszu alimentacyjnego, wezwania na wywiad i wnioski o podjęcie działań wobec dłużników do właściwego organu. W następnej kolejności Organ sporządził zawiadomienia do Komisariatu Policji w Bielawie o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k. w zw. z art. 304 § 2 k.p.k. W skontrolowanych sprawach naruszenie terminów zawartych w art. 35 kodeksu postępowania administracyjnego wynikało z wielości realizowanych przez pracowników zadań jednocześnie. Organ poczyni starania, żeby zawiadomienia były sporządzane terminowo”.

(dowód akta kontroli str.115)

3. Organ nie podjął działań zmierzających do ustalenia miejsca pobytu dłużnika, a tym samym do ustalenia organu właściwego dłużnika.

W sprawie nr 2 (P.D.) Organ przyznał osobie uprawnionej prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego decyzją z dnia 30.08.2023 r. W dniu 18.10.2023 r. Organ otrzymał odpowiedź z OPS w Bielawie w odpowiedzi na wniosek o podjęcie działań z dnia 13.09.2023 r. Z uzyskanych informacji wynika, że dłużnik nie mieszka na terenie gminy Bielawa, zatem nie są oni organem właściwym dłużnika. Do dnia kontroli Organ nie podjął działań zmierzających do ustalenia miejsca zamieszkania dłużnika.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów precyzyjnie wyjaśnia pojęcie organu właściwego dłużnika i oznacza to wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Tym samym niezmiernie istotny jest fakt ustalenia faktycznego miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego w celu ustalenia właściwości Organu. Ww. ustawa nie definiuje „miejsca zamieszkania”, co oznacza, że należy je rozumieć zgodnie z ogólną definicją tego terminu, zawartą w przepisach Kodeksu cywilnego (postanowienie NSA z dnia 21.02.2007 r. sygn. akt I OW 75/06). Zgodnie z art. 25 Kodeksu cywilnego miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu. Komornik jako organ egzekucyjny przeprowadza dochodzenie celem ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania. W celu ustalenia miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego Organ poza wystąpieniem do organu prowadzącego egzekucję z zapytaniem o miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego mógł w okresie objętym kontrolą: - wystąpić do Krajowego Rejestru Skazanych w celu

ustalenia, czy dłużnik alimentacyjny nie przebywa w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Ponadto Organ może pozyskać dane z rejestru PESEL. Powyższe uchybienie powstało wskutek braku podejmowania przez Organ działań związanych z ustaleniem miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego, a tym samym ustalenia organu właściwego dłużnika.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił

„Po przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz osób uprawnionych na nowy okres świadczeniowy 2023/2024 Organ wystąpił w dniu 13.09.2023 r. z wnioskiem o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego Pana P.D. do organu właściwego dłużnika (OPS w Bielawie) zgodnie z podanym na zaświadczeniu o bezskuteczności egzekucji alimentów przez komornika sądowego adresem zamieszkania dłużnika. W dniu 18.10.2023 r. Organ otrzymał informację z OPS w Bielawie, że z ustaleń Komisarzatu Policji w Bielawie dłużnik nie zamieszkuje pod wskazanym adresem i nie jest znane jego miejsce zamieszkania. Wobec powyższego uznano, że organ Policji przeprowadził już czynności w celu ustalenia miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego i Organ nie występował z wnioskiem do komornika sądowego o ustalenie adresu zamieszkania dłużnika. Pismem z dnia 6.02.2023 r. Organ występował z wnioskiem do komornika sądowego o ustalenie miejsca zamieszkania ww. dłużnika alimentacyjnego, nie otrzymano odpowiedzi. Natomiast w zaświadczeniu o bezskuteczności egzekucji z dnia 21.08.2023 r. komornik sądowy prowadzący postępowanie egzekucyjne w sprawie ponownie wskazał ten sam adres zamieszkania (nieaktualny)”.

(dowód akta kontroli str.117-126)

W nawiązaniu do przedstawionych wyjaśnień należy zauważyć, że zgodnie z art. 1086 k.p.c. komornik obowiązany jest z urzędu przeprowadzić dochodzenie w celu ustalenia zarobków i stanu majątkowego dłużnika oraz jego miejsca zamieszkania. Jeżeli środki te okażą się bezskuteczne, organy Policji przeprowadzą na wniosek komornika czynności w celu ustalenia miejsca zamieszkania i miejsca pracy dłużnika. Dochodzenie to powinno być przeprowadzone okresowo w odstępach nie dłuższych niż 6 miesięcy. Warto zwrócić uwagę na art. 3 ust. 6 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w myśl, którego organ prowadzący egzekucję jest obowiązany do informowania organu właściwego dłużnika oraz organu właściwego wierzyciela o stanie egzekucji i przyczynach jej bezskuteczności każdorazowo na wniosek tych organów, w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania, a także każdorazowo w przypadku zaistnienia okoliczności

mających wpływ na podejmowane działania wobec dłużników alimentacyjnych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o zaistnieniu tych okoliczności.

Organ wskazał w swoich wyjaśnieniach, że zwrócił się do komornika 6.02.2023 r. o ustalenie miejsce pobytu dłużnika i nie uzyskał odpowiedzi. Należy zauważyć, że Organ do dnia kontroli nie złożył do komornika nowego wniosku ani też ponaglenia na wniosek sprzed roku. Warto zauważyć, że Organ właściwy dłużnika oraz organ właściwy wierzyciela informują sąd o bezczynności lub wszelkich przejawach opieszałości organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu.

W odniesieniu do opisanej powyżej nieprawidłowości stwierdzić należy, że zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów w sprawach nieuregulowanych stosuje się odpowiednio przepisy k.p.a. Analogicznie, jak w pkt 3 organy administracji publicznej, zgodnie z zasadą praworządności wyrażoną w art. 6 k.p.a. działają na podstawie przepisów prawa, tym samym zobowiązane są przestrzegać terminów załatwiania spraw określonych w art. 35 k.p.a. Zgodnie z brzmieniem przywołanego przepisu prawa organy administracji publicznej obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki (§ 1), a załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania (...) – § 3. Ustawodawca treścią niniejszego zapisu założył możliwość, iż sprawa przedstawiona organowi do załatwienia może okazać się zbyt kompleksowa i zawiła, aby mógł on wydać rozstrzygnięcie w podstawowym terminie 1 miesiąca. W takiej sytuacji organ ma prawo do przedłużenia terminu jej załatwienia do 2 miesięcy od daty wszczęcia postępowania.

5 Realizacja zadań wynikających z ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Ustalenie i wypłata zasiłków dla opiekunów realizowana jest na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 246). Ustawa daje prawo korzystania ze świadczenia osobie, jeżeli decyzja o przyznaniu jej prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasła z mocy prawa na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych

oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 1548 ze zm.) z dniem 1 lipca 2013 r.

CUS w Pieszycach od dnia wejścia w życie ustawy, tj. 15.05.2014 r. wypłacił dla 24 rodzin świadczenia z tytułu zasiłków dla opiekunów na łączną kwotę 308 537 zł.

W okresie tym wydał 41 decyzji administracyjnych (w tym 0 odmownych). Od treści wydanych decyzji żaden wnioskodawca nie wniósł odwołania do organu II instancji.

Na dzień kontroli CUS w Pieszycach nie realizuje wypłat świadczeń wynikających z ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.

Kontroli poddano dokumentację do decyzji dotyczących zasiłku dla opiekuna o następujących numerach:

1. B.M. – OPS.ŚR.ZDO.1542.19.296.2014 z dnia 29.07.2014 r.

OPS.ŚR.ZDO.1542.2.2326.2018 z dnia 31.10.2018 r.

CUS.ŚR.ZDO.1542.1.301.2023 z dnia 16.10.2023 r.

Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zasiłku dla opiekuna wszczynano na wniosek osoby ubiegającej się o zasiłek. Na złożonym wniosku widniał stempel opatrzony datą wpływu. Wniosek złożony został nie później niż w terminie 4 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. Ustalając prawo do zasiłku dla opiekuna za okres od dnia wejścia w życie ustawy udokumentowano w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego na zasadach określonych w przepisach o pomocy społecznej, fakt sprawowania opieki przez osobę ubiegającą się o zasiłek dla opiekuna. Decyzje administracyjne wydawano w terminie. W sposób prawidłowy określały elementy wyszczególnione w art. 107 § 1 k.p.a., tj. oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony, podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego pracownika organu upoważnionego do wydawania decyzji. Decyzje doręczane były zgodnie z art. 39 i art. 46 k.p.a.

Kopie dokumentów niezbędnych do przyznania świadczenia uwierzytelnione były przez organ właściwy. Okres uprawnienia oraz wysokość przyznanego świadczenia ustalone były prawidłowo.

Oświadczenia stron oraz członków rodziny składane były pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. W skontrolowanej sprawie stwierdzono, że Organ nie aktualizował wywiadu środowiskowego w celu potwierdzenia faktu sprawowania opieki przez osobę pobierającą zasiłek dla opiekuna.

Organ w dniu 29.07.2014 r. ustalił bezterminowo prawo do zasiłku dla opiekuna dla Pani B.M. Prawo do świadczenia zostało uchylone decyzją z dnia 16.10.2023 r. Jak wynika z analizy dokumentacji ostatni wywiad jest z 31.07.2015 r. Przez okres 8 lat Organ nie realizował obowiązku określonego w art. 7 ust. 3 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Zgodnie z nim aktualizacje rodzinnego wywiadu środowiskowego przeprowadza się co 6 miesięcy, jeżeli do końca okresu, na który zostało ustalone prawo do zasiłku dla opiekuna, pozostało więcej niż 3 miesiące, oraz w każdej sytuacji, gdy zaistnieją wątpliwości co do faktu sprawowania opieki przez osobę pobierającą zasiłek dla opiekuna.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Z uwagi na wielość realizowanych przez pracownika zadań jednocześnie przeoczono termin aktualizacji przeprowadzonego wywiadu środowiskowego u Pani M.”

(dowód akta kontroli str.159)

Jak wynika z analizy dokumentów Organ po zaprzestaniu wywiadów aktualizacyjnych raz w roku weryfikował wnioski w systemie empatia (PESEL, ZUS, KRUS) bez podstawy prawnej umożliwiającej takie działania.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ weryfikował dane Pani B.M. w systemie empatia celem sprawdzenia, czy klientka pomimo pobierania świadczenia nie złożyła wniosku o świadczenia z ZUS czy KRUS. Celem pozyskiwania danych było ustalenie czy nie zachodzi sytuacja nienależnie pobranych świadczeń. Ustalający prawo do świadczeń rodzinnych zgodnie z art. 23 b ustawy o świadczeniach rodzinnych jest zobowiązany do samodzielnego uzyskiwania lub weryfikacji drogą elektroniczną danych klienta”.

(dowód akta kontroli str. 155)

Wyjaśnienia nie zasługują na uwzględnienie, gdyż jak Organ sam wskazał w przytoczonych wyjaśnieniach rzeczony art. 23 b ustawy o świadczeniach rodzinnych daje podstawę do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji odpowiednich danych przy ustalaniu prawa do świadczeń, a nie już w trakcie ich wypłacania. W tym miejscu należy zauważyć, iż wnioskodawca jest obowiązany do powiadomienia organu o nowych okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczeń.

W związku z tym, iż na dzień kontroli CUS w Pieszcach nie realizuje wypłat zasiłku dla opiekuna, odstępuje się od wydania zalecenia w tym zakresie.

2. W decyzji nr [REDAKTOWANO] r. zmieniającej wysokość zasiłku dla opiekuna na kwotę 620,00 zł Organ orzekł o wstrzymaniu świadczeń w kwocie 520,00 zł bez podstawy prawnej.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych, którą odpowiednio stosuje się przy zasiłkach dla opiekuna wskazuje, kiedy Organ może wstrzymać świadczenia.

Art. 28 ustawy wskazuje, że wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli osoba pobierająca świadczenie uniemożliwiła przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w art. 23 ust. 4aa lub nie udzieliła podczas wywiadu wyjaśnień. Wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli wnioskodawca odmówił udzielenia lub nie udzielił w wyznaczonym terminie, wyjaśnień co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń rodzinnych. Wstrzymuje się wypłatę świadczeń rodzinnych, jeżeli wnioskodawca nie podejmuje świadczeń przez kolejne trzy miesiące.

Należy zauważyć, że żadna z tych opisanych sytuacji nie miała miejsca w sytuacji Pani B.M.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„Organ decyzją z dnia 31.10.2018 r. zmienił kwotę wysokości zasiłku dla opiekuna poprzez jednoczesne wstrzymanie i przyznanie nowej wysokości. W tym czasie taka była forma decyzji”.

(dowód akta kontroli str.157)

W związku z tym, iż na dzień kontroli CUS w Pieszcach nie realizuje wypłat zasiłku dla opiekuna, odstępuje się od wydania zalecenia w tym zakresie.

3. Organ przed wydaniem decyzji nr [REDAKTOWANO] którą uchylił prawo do zasiłku dla opiekuna dla Pani B.M. nie zbadał dogłębnie i wnikliwie sprawy. Tym samym nie dysponował dokumentacją pozwalającą na poprawne określenie okresu uprawnień do zasiłku dla opiekuna.

W dniu 13.10.2023 r. Pani B.M. złożyła oświadczenie, w którym wskazała, że prosi o uchylenie decyzji dot. zasiłku dla opiekuna z uwagi na fakt, iż jej matka M.P., nad którą sprawowała opiekę, wyprowadziła się do siostry. W dniu 16.10.2023 r. Organ uchylił prawo do świadczenia od 1.10.2023 r. Organ dysponując ww. dokumentem nie podjął czynności mających na celu wyjaśnienie w jakiej dacie zmieniła się sytuacja faktyczna dotycząca Strony mająca wpływ na prawo do świadczeń. Nie wezwano Strony do złożenia wyjaśnień kiedy matka się wyprowadziła.

Prowadzone w taki sposób postępowanie administracyjne narusza jedną z podstawowych zasad postępowania administracyjnego określoną w art. 7 k.p.a. Zgodnie z jego brzmieniem w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W dniu 13.10.2023 r. Pani M. złożyła oświadczenie, iż prosi o uchylenie decyzji. Z rozmowy przeprowadzonej z klientką wynikało, [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] zrezygnował ze świadczenia. Taka data została wskazana w decyzji administracyjnej, taki stan Strona zaakceptowała i nie wniosła uwag. Strona nie wniosła odwołania od tej decyzji akceptując jej treść”.

(dowód akta kontroli str. 161-166)

W trakcie czynności kontrolnych Organ powiadomił kontrolujących o uzupełnieniu materiału dowodowego w sprawie.

Dyrektor CUS w Pieszcach wyjaśnił:

„W dniu 13.03.2024 r. Pani B.M. przysłała do Centrum Usług Społecznych, aby uzyskać informację o warunkach ubiegania się o dodatek osłonowy. Wykorzystując sytuację pracownik świadczeń rodzinnych poprosił Panią M. o doprecyzowanie daty uchylenia decyzji przyznającej zasiłek dla opiekuna. Pani B.M. oświadczyła, że poprosiła o uchylenie decyzji od 1.10.2023 r. tylko nie wskazała tej daty, ponieważ myślała, że

rezygnuje od 1.10.2023 r. i w październiku już nie będzie miała świadczenia. Od odebranej decyzji się nie odwołała, ponieważ spełniała jej oczekiwania''.

(dowód akta kontroli str291-294.)

Należy zauważyć, iż Organ uchylił decyzję z mocą wsteczną. Jak bowiem jednolicie podnosi się w orzecznictwie sądów administracyjnych „*uchylenie lub zmiana decyzji (art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych) przyznającej świadczenie rodzinne nie może nastąpić z mocą wsteczną, ale jedynie ze skutkiem teraźniejszym (ex nunc) (por. wyroki w sprawach sygn. akt: III SA/Kr 355/18; II SA/Łd 134/18; II SA/Łd 1033/18 oraz I OSK 196/16; dostępne w bazie orzeczeń o sprawach pod adresem: <http://cbois.nsa.gov.pl>). Jak wskazał bowiem NSA w ostatnim z powołanych wyroków w tezie 2 wzruszenie decyzji na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych dokonuje się poprzez wydanie decyzji konstytutywnej. Decyzja taka wpływa bowiem na dotychczasowy zakres uprawnień strony. Ze względu na ten konstytutywny charakter decyzji, może ona wywierać wyłącznie skutki ex nunc (od chwili obecnej). Uchylenie decyzji w trybie art. 155 KPA może nastąpić jedynie ze skutkiem ex nunc (na przyszłość) i w sytuacji gdy cel decyzji nie został jeszcze całkowicie zrealizowany, nie zaś ze skutkiem ex tunc (wstecz) – por. wyroki NSA z 13 stycznia 2015 r., sygn. akt II OSK 134/14, z dnia 9 listopada 2006 r., sygn. akt II OSK 1316/05).*

W związku z tym, iż na dzień kontroli CUS w Pieszcach nie realizuje wypłat zasiłku dla opiekuna, odstępuje się od wydania zalecenia w tym zakresie.

6. Realizacja zadań wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wypłata jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu realizowana jest na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923).

W okresie od 1.01.2017 r. do 4.03.2024 r. do CUS w Pieszcach wpłynęło 10 wniosków o ustalenie prawa do świadczenia. Pomoc przyznano 10 osobom. Ośrodek wydał 9 decyzji administracyjnych w sprawie jednorazowego świadczenia (10 decyzja została

wydana przez DUW w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego). Od treści wydanych decyzji żadna ze Stron nie wniosła odwołania do organu II instancji.

W toku kontroli sprawdzono dokumentację dotyczącą przyznania jednorazowego świadczenia, w tym decyzje administracyjne o następujących numerach:

1. M.W. - OPS.ŚR.ZŻ.1662.2.589.2020 z dnia 23.07.2020 r.
2. M.F. - OPS.ŚR.ZŻ.1538.3.312.2020 z dnia 23.07.2020 r.
3. K.P. - CUS.ŚR.ZŻ.3019.2.214.2022 z dnia 25.08.2022 r.

Podstawowym dokumentem wymaganym do podjęcia decyzji o przyznaniu, bądź odmowie przyznania świadczenia jest wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia wraz z kompletem dokumentów. Na złożonych wnioskach widniał stempel opatrzony datą wpływu. Wnioski zawierały dane dotyczące osoby ubiegającej się o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia oraz dane dziecka, na które ustalane jest prawo do pomocy. Złożone były w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Do wniosków dołączone były wymagane ustawowo zaświadczenia lekarskie tj.:

- zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, posiadającego tytuł specjalisty w dziedzinie: ginekologii i położnictwa, perinatologii, neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej.
- zaświadczenie lekarskie potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, iż postępowania w przedmiocie ustalenia prawa do jednorazowego świadczenia prowadzone były terminowo. Decyzje zawierały datę wydania, oznaczenie strony, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, w jakim trybie służy od niej odwołanie. Rozstrzygnięcie decyzji wskazywało dane dziecka, na które przyznana jest pomoc oraz kwotę przyznanego świadczenia. Świadczenia przyznano i wypłacono w kwocie 4 000,00 zł jednorazowo. Decyzje administracyjne wydano w terminie, a sposób ich doręczenia był zgodny z art. 39 i 46 k.p.a.

Ponadto stwierdzono co następuje:

1. We wszystkich skontrolowanych sprawach Organ w decyzjach dotyczących przyznania prawa do jednorazowych świadczeń, o których mowa w art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” nie sporządza uzasadnienia prawnego, a uzasadnienia faktyczne przedmiotowych decyzji są bardzo lakoniczne i nie zawierają istotnych dla sprawy okoliczności. W uzasadnieniu nie wskazywano faktów, które Organ uznał za udowodnione, dowodów na których się oparł oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

Art. 107 § 1 k.p.a. w sposób jasny i precyzyjny wskazuje, jakie składniki winna zawierać decyzja. Zgodnie z art. 107 § 1 k.p.a. w decyzji musi być zawarte uzasadnienie faktyczne i prawne. Uzasadnienie faktyczne decyzji zawiera w szczególności wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa (art. 107 § 3 k.p.a.). W uzasadnieniu decyzji winny być przywoływane dane, tak aby były one zgodne z załączoną do akt sprawy dokumentacją. Motywy rozstrzygnięcia muszą być tak ujęte, aby Strona zainteresowana mogła zrozumieć i w miarę możliwości zaakceptować zasadność przesłanek faktycznych i prawnych, którymi kierował się Organ przy jej wydaniu. Takie uzasadnienie daje również rękojmię, iż Organ dołożył należytej staranności przy podejmowaniu rozstrzygnięcia (Wyrok WSA w Poznaniu z dnia 19 stycznia 2022 r., II S/Po 468/21). Uzasadnienie decyzji winno być sporządzone w taki sposób, by możliwym było poznanie toku rozumowania organu i kontrola prawidłowości rozstrzygnięcia. *„Uzasadnienie faktyczne i prawne jest istotnym elementem decyzji, bowiem przedstawia tok procesu myślowego organu, który doprowadził do wydanego rozstrzygnięcia. Ponadto, odpowiednie przedstawienie procesu rozumowania organu w zakresie podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia stanowi jedną z gwarancji realizacji zasady przekonywania wynikającej z art. 11 k.p.a., zgodnie z którym organ administracji jest zobowiązany do wyjaśnienia stronie zasadności przesłanek, którymi kierował się przy załatwieniu sprawy, aby w miarę możliwości doprowadzić do wykonania decyzji bez stosowania środków przymusu. Stanowi także jedną z gwarancji realizacji zasady pogłębiania zaufania wynikającej z art. 8 § 1 k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności*

i równego traktowania. Uzasadnienie decyzji winno też spełniać rolę edukacyjną w stosunku do adresatów decyzji oraz innych podmiotów, a także powinno umożliwiać kontrolę zasadności decyzji, w tym również przez sąd, który nie zastępuje organu w podaniu motywów uzasadnienia decyzji o oznaczonej treści. Prawdłowo zredagowane uzasadnienie wymaga zatem logicznego i czytelnego przedstawienia przez organ swojego stanowiska, co umożliwia jego kontrolę nie tylko przez stronę będącą adresatem wydanego rozstrzygnięcia, lecz również przez sąd” (wyrok WSA w Gliwicach z 11 stycznia 2022 r. IIISA/GI/1062/21).

Dyrektor CUS w Pieszycach wyjaśnił:

„W decyzjach przyznających prawo do jednorazowej zapomogi „Za życiem” organ ograniczył się do stwierdzenia, że osoby ubiegające się o świadczenia spełniają kryteria określone w ustawie (...). Organ traktował to jako uzasadnienie”.

(dowód: akta kontroli str.295)

W przypadku, gdy Organ wydając decyzję uwzględnia żądanie strony jest zobowiązany w podstawie prawnej decyzji przytoczyć art. 107 § 4 k.p.a., zgodnie z którym można odstąpić od uzasadnienia decyzji, gdy uwzględnia ona w całości żądanie strony.

2. W sprawie nr 1 (M.W.) i nr 2 (M.2.) dotyczących jednorazowego świadczenia „Za życiem”, organ nie weryfikował danych wszystkich członków rodziny w rejestrze PESEL. Postępowanie kontrolne wykazało, w odniesieniu do decyzji ustalających prawo do świadczeń.

Art. 10 ust. 13 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wskazuje, że przepisy art. 23 b ustawy o świadczeniach rodzinnych stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z art. 77 k.p.a. fakty znane organowi z urzędu nie wymagają zbierania dodatkowych dowodów. Jednak przepis szczególny, którym jest art. 23b ust. 1 pkt 5 ustawy o świadczeniach rodzinnych, wprowadza w omawianym zakresie dodatkowe wymogi.

Zgodnie z jego treścią organ właściwy oraz wojewoda ustalający prawo do świadczeń rodzinnych są obowiązani do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny, lub drogą pisemną, od organów podatkowych lub ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz z rejestrów publicznych, w tym z rejestru PESEL, o którym mowa w przepisach o ewidencji ludności, oraz drogą elektroniczną, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny z systemu

informacji oświatowej, o którym mowa w przepisach o systemie informacji oświatowej, z Centralnego Wykazu Ubezpieczonych, odpowiednio: informacji o legitymowaniu się odpowiednim orzeczeniem wydanym na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558, 1700 i 1812), obejmującej następujące dane: a) datę i rodzaj wydanego orzeczenia, b) wskazania, o których mowa w art. 6b ust. 3 pkt 7 i 8 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, c) datę powstania niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, d) datę złożenia wniosku o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności albo o stopniu niepełnosprawności, e) okres, na jaki zostało wydane orzeczenie, w związku z tym weryfikacja osób za pomocą internetowego portalu informacyjno-usługowego /empatia/ ma charakter obligatoryjny.

Jednocześnie należy wskazać, iż weryfikacja osoby w rejestrze PESEL nie musi być potwierdzona wydrukiem. W aktach sprawy, zgodnie z zasadą pisemności zawartą w art. 14 k.p.a. można dokonać adnotacji o przeprowadzonej weryfikacji. Natomiast wskazanie osoby oraz daty przeprowadzonego sprawdzenia pozwala zapewnić zgodność dokumentów elektronicznych z dokumentami papierowymi oraz stwierdzić, iż czynności dokonano w trakcie prowadzonego postępowania, a nie np. po jego zakończeniu.

Dyrektor CUS w Pieszycach wyjaśnił:

„Organ zweryfikował dane członków rodziny w Pani M.W. we wniosku z dnia 9.04.2020 r., a we wniosku z dnia 24.06.2020 r. uznano, że dane członków rodziny nie uległy zmianie, gdyż wnioskodawca był w ciągłym kontakcie z Ośrodkiem. Organ zweryfikował dane członków rodziny w Pani M.F. we wniosku z dnia 9.06.2020 r., a we wniosku z dnia 24.06.2020 r. uznano, że dane dotyczące członków rodziny nie uległy zmianie, gdyż wnioskodawca był w ciągłym kontakcie z Ośrodkiem. Przed podjęciem decyzji administracyjnej każdy członek rodziny jest weryfikowany w CBB”.

(dowód akta kontroli str.129)

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. brak weryfikacji członków rodzin wnioskodawców ubiegających się o świadczenia rodzinne, o świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz jednorazowego świadczenia „Za życiem” w systemie PESEL,

2. wskazywanie w podstawie prawnej decyzji nieaktualnego publikatora tekstu jednolitego ustaw,
3. brak uzasadnienia faktycznego i prawnego w decyzji przyznającej prawo do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
4. błędne wyliczenie miesięcznego dochodu rodziny na jednego jej członka,
5. błędnie ustalony skład rodziny, w sytuacji gdy na pełnoletnie dziecko pobierane jest świadczenie pielęgnacyjne,
6. przyznawanie prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego bez kompletu dokumentów,
7. błędnie ustalona kwota dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka, przyznana w związku z otrzymaniem orzeczenia o niepełnosprawności,
8. przyznanie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie nieprawidłowo wypełnionego wniosku,
9. niezamieszczanie w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji o których mowa w art. 8a ust. 2 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
10. przekazywanie przez organ właściwy wierzyciela zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 § 1 kodeksu karnego z naruszeniem terminów określonych w art. 35 k.p.a.,
11. brak działań zmierzających do ustalenia miejsca pobytu dłużnika alimentacyjnego, a tym samym do ustalenia organu właściwego dłużnika.

W wyniku kontroli sformułowano następujące zalecenia:

1. Weryfikować członków rodzin wnioskodawców ubiegających się od świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz jednorazowe świadczenie „Za życiem” w systemie PESEL.

Podstawa prawna: art. 23 b ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2024 r., poz. 323), art. 15a ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1993) oraz art. 10 ust. 13 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1923).

Termin wykonania: Na bieżąco.

2. W podstawie prawnej decyzji wskazywać aktualne publikatory tekstu jednolitego ustaw.
Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz.U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).
Termin wykonania: Na bieżąco.
3. W decyzjach przyznających prawo do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz jednorazowego świadczenia „Za życiem” sporządzać uzasadnienia prawne i faktyczne. A w przypadku odstąpienia od uzasadnienia decyzji przywoływać w podstawie prawnej art. 107 § 4 k.p.a.
Podstawa prawna: art. 107 § 1, art. 107 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 – kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz.775 ze zm.).
Termin wykonania: Na bieżąco.
4. Ustalając dochód rodziny wliczać do niego prawidłową kwotę zwrotu z tytułu niewykorzystanej ulgi na dzieci wykazaną na weryfikacji z Ministerstwa Finansów.
Podstawa prawna: art. 3 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 323),
Termin wykonania: Na bieżąco.
5. Prawidłowo wyliczać dochody rodziny. W przypadku uzyskania dochodu w roku kalendarzowym poprzedzającym okres zasiłkowy, dochód ten dzielić przez liczbę miesięcy w których ten dochód był uzyskiwany, jeżeli dochód ten jest uzyskiwany w okresie na który jest ustalane lub weryfikowane prawo do świadczeń rodzinnych.
Podstawa prawna: art. 5 ust. 4a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2024 r., poz. 323),
Termin wykonania: Na bieżąco.
6. W składzie rodziny i dochodach rodziny uwzględniać dziecko, które ukończyło 25 rok życia, które legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy lub zasiłek dla opiekuna.
Podstawa prawna: art. 3 pkt 2, art. 3 pkt 16, art. 5 ust. 1 i 2, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz.U. z 2024 r., poz. 323),
Termin wykonania: Na bieżąco.

7. W przypadku złożenia niekompletnego wniosku dotyczącego ustalania prawa do świadczeń rodzinnych lub świadczeń z funduszu alimentacyjnego wzywać do uzupełnienia/poprawienia wniosku.

Podstawa prawna: art. 23 ust. 4d, art. 24a ust. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 323) oraz art. 15 ust. 4a ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993) oraz § 7 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 7 lipca 2023 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego (Dz. U. z 2023 r., poz. 1341).

Termin wykonania: Na bieżąco.

8. Kwotę dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka ustalać zgodnie z ustawowymi wskazaniem.

Podstawa prawna: art. 11a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 323).

Termin wykonania: Na bieżąco

9. W sytuacji gdy osoba uprawniona do świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest osobą pełnoletnią- prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego przyznawać na jej wniosek a nie wniosek rodzica.

Podstawa prawna: art. 9 ust.1 oraz art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993)

Termin wykonania: Na bieżąco.

10. Zamieszczać w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacje, o których mowa w art. 8a ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych.

Podstawa prawna: art. 8a ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych (t. j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1909, art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993)

Termin wykonania: Na bieżąco.

11. W przypadku powstania zaległości stanowiących równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, kierować zawiadomienia do policji o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k w zw. z art. 304 k.p.k. z zachowaniem terminów określonych w art. 35 k.p.a

Podstawa prawna: art. 25 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993) oraz art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 – kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.775 ze zm.).

Termin wykonania: Na bieżąco.

12. Podejmować działania zmierzające do ustalenia organu właściwego dłużnika, poprzez ustalenie miejsca jego zamieszkiwania, wykorzystując uprawnienia wynikające z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Podstawa prawna: art. 3 ust. 6, art. 25 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t. j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1993) art. 6 oraz art. 35 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 – kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz.775 ze zm.).

Termin wykonania: Na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z treścią art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. 2020, poz. 224), kierownik Ośrodka w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego informuje tut. Wydział o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystania wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi Burmistrz Miasta i Gminy Pieszycy, trzeci włącza się do akt kontroli.

Do wiadomości:

1. Burmistrz Miasta i Gminy Pieszycy
2. a/a

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Kontroli i Nadzoru w Pomocy Społecznej
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewelina Zygmunt

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleńacz
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

